

Τι Πιστεύουν οι Μετανάστες

Μια έρευνα της διαNEOσις

Ποιες είναι οι απόψεις και οι στάσεις των μεταναστών και προσφύγων που έφτασαν πρόσφατα στη χώρα μας και ποιες των μεταναστών που ζουν στη χώρα μας εδώ και πολλά χρόνια; Πώς βλέπουν τη ζωή τους εδώ, και πώς οραματίζονται το μέλλον;

Μια ομάδα ερευνητών, υπό τον συντονισμό της Βασιλικής Τσαγκρώνη και του Βασίλη Λεοντίτση, με τη συνεργασία της Κάπα Research έκανε προσωπικές συνεντεύξεις σε δείγμα 800 μεταναστών και προσφύγων από τέσσερις χώρες (Αλβανία, Γεωργία, Αφγανιστάν και Συρία), οι οποίοι ζουν στη χώρα από λίγους μήνες μέχρι μερικές δεκαετίες.

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας συνοδεύονται από μια **εκτενή ανάλυση στοιχείων από περίπου 50 επιστημονικές μελέτες** και καταλήγει σε μια σειρά από βασικά συμπεράσματα για τη φύση και την **πραγματική εικόνα της μετανάστευσης στην Ελλάδα**, αλλά και σε μια σειρά από **ρεαλιστικές προτάσεις πολιτικής**, για την καλύτερη αντιμετώπιση του φαινομένου από την ελληνική κυβέρνηση.

“Οι εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες που ήρθαν τη δεκαετία του '90, χωρίς καμία υποδομή ή πολιτική ένταξης, κατάφεραν να ενταχθούν στην κοινωνία μας από μόνοι τους. Οι δεκάδες χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες που έφτασαν τα τελευταία χρόνια δεν έχουν την ίδια ζέση να ενταχθούν στην κοινωνία μας, μοιλονότι η χώρα μας έχει δεσμευτεί να τους κρατήσει, καθώς για τους περισσότερους από αυτούς η Ελλάδα δεν είναι παρά ένας ενδιάμεσος σταθμός”

Ποια είναι η στάση των Ελλήνων απέναντι στους πρόσφυγες και τους μετανάστες;

- ▶ Το **56%** των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι ο αντίκτυπος της ύπαρξης μεταναστών στην ελληνική οικονομία είναι αρνητικός.
- ▶ Το **58%** θεωρούν ότι η παρουσία μεταναστών στην Ελλάδα “αποτελεί κίνδυνο αλλοίωσης της εθνικής μας ταυτότητας”.
- ▶ Το **79%** πιστεύουν ότι η παρουσία των μεταναστών δεν συμβάλλει στην επίλυση του δημογραφικού.
- ▶ Το **53%** πιστεύουν ότι η παρουσία τους αυξάνει την εγκληματικότητα.
- ▶ Το **54%** πιστεύουν ότι στο μέλλον θα έρχονται περισσότεροι πρόσφυγες και μετανάστες.

Στοιχεία από την έρευνα της διαNEOσις σε συνεργασία με το ίδρυμα Hanns Seidel, Φεβρουάριος 2019

Η μετανάστευση σε αριθμούς

4,4%

είναι το το ποσοστό των μεταναστών (πολιτών χωρίς υπηκοότητα χώρας της Ε.Ε. που ζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

580.000

περίπου είναι οι νόμιμοι μετανάστες που βρίσκονται στην Ελλάδα σήμερα, οι οποίοι ζουν κυρίως στα αστικά κέντρα.

50.000-70.000

εκτιμάται ότι είναι ο αριθμός των μεταναστών που ήρθαν μετά το 2015 και έχουν μείνει εδώ (οι αιτήσεις ασύλου που εκκρεμούσαν ως και τα τέλη του 2018 έφταναν τις **67.000**).

35.000

περίπου (περισσότεροι από τους μισούς) είναι οι γυναίκες και τα παιδιά στο σύνολο των νέων προσφύγων.

27.000

είναι ο αριθμός των παιδιών, σύμφωνα με τη UNICEF, ενώ σύμφωνα με την καταγραφή της Υπατης Αρμοστείας για τους Πρόσφυγες τον Σεπτέμβριο του 2019, ο ακριβής αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών ήταν **4.616**.

Τι πιστεύουν οι ίδιοι οι μετανάστες (παλαιοί και νέοι) για τη ζωή τους στη χώρα μας:

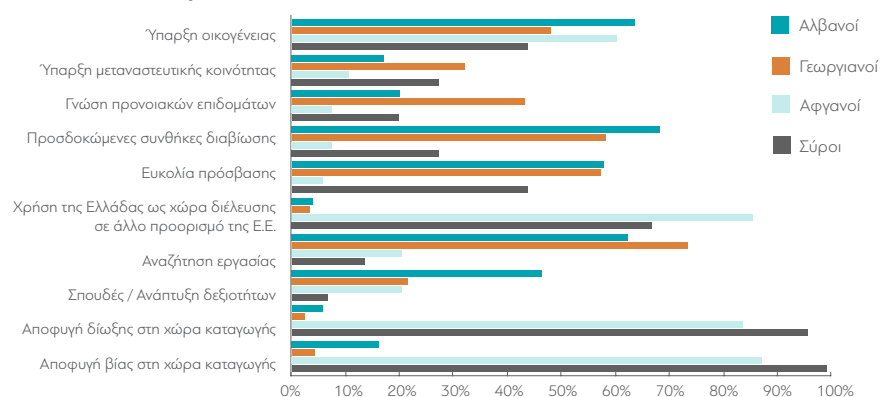
- Οι **νέοι μετανάστες** του δείγματος (Αφγανοί και Σύροι, που ζουν στην Ελλάδα ως και 1,5 χρόνο) **έχουν σε μεγαλύτερο ποσοστό παιδιά (63,5%)** από τους παλαιότερους (**42%**), γεγονός που αμφισβητεί τη βασική απεικόνιση των προσφύγων της κρίσης του 2015 ως «νέων, ανύπανδρων ανδρών».
- Η **θρησκεία** φαίνεται ότι δεν παίζει μεγάλο ρόλο στη ζωή τους: η μεγάλη πλειοψηφία (**77%**) -ανεξαρτήτως θρησκείματος- δήλωσαν ότι δεν λαμβάνουν ποτέ μέρος σε θρησκευτικές τελετές, ή συμμετέχουν σπάνια.
- Το **52%** των **αλβανικής καταγωγής** ερωτηθέντων, οι οποίοι κατά μέσο όρο ζουν στην Ελλάδα 22 χρόνια, έχουν λάβει την **ελληνική υπηκοότητα**. Το 5%, μάλιστα, δεν έχουν καν διπλή υπηκοότητα, αλλά μόνο την ελληνική.
- Μόνο το **4%** των Γεωργιανών ερωτηθέντων έχουν ελληνική υπηκοότητα, αν και ζουν στην Ελλάδα κατά μέσο όρο πάνω από 10 χρόνια.
- Το **54%** των παλαιότερων μεταναστών διαθέτουν **πανεπιστημιακό πτυχίο**, σε αντίθεση με το **12%** των νεότερων, οι οποίοι στην πλειοψηφία τους (**64%**) δεν έχουν κάποιο έγγραφο που να πιστοποιεί την εκπαίδευσή τους.
- Το **91%** των νεότερων μεταναστών και προσφύγων (και σχεδόν όλοι οι Σύροι) δηλώνουν ως αιτία μετανάστευσης την **“αποφυγή βίας”**, κάτι που δηλώνουν λιγότερο από το 20% των Αλβανών και λιγότερο από το 5% των Γεωργιανών.

Τι Πιστεύουν οι Μετανάστες

Μια έρευνα της διαNEOσις

- ▶ Το **58%** των Αφγανών και το **65%** των Σύρων δηλώνουν πως **σκοπεύουν να πάνε σε άλλη χώρα** (σχεδόν όλοι σε ευρωπαϊκή) και μόνο **1 στους 4** δηλώνουν ότι θέλουν να μείνουν εδώ. Αντίθετα, περίπου **3 στους 4 παλαιούς μετανάστες δηλώνουν ότι το μέλλον τους είναι στη χώρα μας.**
- Οι **πρόσφατοι μετανάστες δεν έχουν ενταχθεί** ακόμα ούτε στην κοινωνική, ούτε στην επαγγελματική ζωή της χώρας μας: Μόλις το **9%** εργάζεται, σε αντίθεση με το **77%** των παλαιότερων μεταναστών που αναφέρουν πως έχουν κάποια μορφή απασχόλησης.
- Οι πρόσφατοι μετανάστες εμφανίζουν σημαντικά ποσοστά **δυσκολιών που σχετίζονται με την ψυχική και πνευματική υγεία**, ενώ οι παλαιότεροι μετανάστες εμφανίζουν καλύτερη εικόνα, αν και σε εκείνους τα ποσοστά άγχους είναι αρκετά υψηλά.
- Αν και η μεγάλη πλειοψηφία παλαιών και νέων μεταναστών δηλώνουν ότι **δεν έχουν ζήσει αρνητικές εμπειρίες συστημικών διακρίσεων στην Ελλάδα**, και περίπου το **80%** όλων των μεταναστών δηλώνουν ότι δεν νιώθουν απειλή από καμία ομάδα, κατά κανόνα οι νέοι μετανάστες δηλώνουν ότι έχουν υποστεί διακρίσεις σε μεγαλύτερα ποσοστά.

Αίτια Μετανάστευσης προς την Ελλάδα των Πρόσφατων και των Παλαιότερων Μεταναστών και ανά Εθνοτική Ομάδα (%)

Εμείς τι κάνουμε;

Αν και η χώρα μας διαθέτει από το 2013 Εθνική Στρατηγική για την ένταξη μεταναστών καθώς και μεμονωμένες δομές (όπως τα Συμβούλια Ένταξης Μεταναστών και οι Υπηρεσίες Μιας Στάσης) και έχει προχωρήσει σε ανανέωση του νόμου για την ιθαγένεια και του μεταναστευτικού νόμου, όλες αυτές οι κινήσεις δεν συνθέτουν μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική μεταναστευτική πολιτική για τη χώρα μας.

Από το 2015 και μέχρι τα τέλη του 2018 είχαν διατεθεί στην Ελλάδα περίπου 1,69 δισ. ευρώ:

561 εκατ. σε Εθνικά Προγράμματα (322,8 εκατ. από το AMIF και 238,2 εκατ. από το ISF), εκ των οποίων μέχρι τα τέλη του 2018 είχαν εκταμιευτεί μόνο τα 164 εκατ.

480 εκατ. ως επείγουσα βοήθεια (233 εκατ. στις ελληνικές αρχές, τα υπόλοιπα στην UNHCR και σε άλλους θεσμούς) από το AMIF και το ISF, εκ των οποίων είχαν εκταμιευτεί μέχρι το τέλος του 2018 τα 342 εκατ.

650 εκατ. από το ESI προς διεθνείς οργανισμούς και ΜΚΟ, εκ των οποίων είχαν συμβασιοποιηθεί τα 605,3 εκατ.

Προτάσεις Πολιτικής

- ▶ **Παροχή στέγης** σε διαμερίσματα και διασπορά των προσφύγων σε διάφορες περιοχές της χώρας.
- ▶ Πλήρης λειτουργία των **Συμβουλίων Ένταξης Μεταναστών** σε όλους τους Δήμους της χώρας.
- ▶ Πλήρης λειτουργία των Υπηρεσιών μιας Στάσης για πρόσφυγες και μετανάστες.
- ▶ Εισαγωγή του θεσμού του **διαπολιτισμικού μεσολαβητή** για τη διευκόλυνση των μεταναστών στην επικοινωνία με το κράτος.
- ▶ Εισαγωγή συστήματος αξιολόγησης δεξιοτήτων με την επέκταση του **“Ευρωπαϊκού Διαβατηρίου για τα Προσόντα των Προσφύγων”** σε συνεργασία με αντίστοιχες διακυβερνητικές δομές (ή αυτόνομα).
- ▶ **Διασφάλιση πρόσβασης παιδιών σε τοπικές σχολικές μονάδες** στο πλαίσιο της αμφίδρομης ένταξης. Ενσωμάτωση βασικών αρχών σεβασμού της διαφορετικότητας στο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα.
- ▶ Παροχή μαθημάτων **ελληνικής γλώσσας** σε όλους τους ενήλικες μετανάστες.
- ▶ Εξασφάλιση **διαφάνειας** στη διαχείριση των ευρωπαϊκών πόρων. Αύξηση του ρυθμού απορρόφησης και καλύτερος συντονισμός των ΜΚΟ.
- ▶ Καλύτερη ιεράρχηση και στόχευση στην κατανομή των **κονδυλίων και αξιολόγηση των δράσεων**. Κεντρικός στρατηγικός σχεδιασμός, λεπτομερής ανάλυση των πηγών χρηματοδότησης και χρηματοδοτικός προγραμματισμός των δράσεων με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.
- ▶ Δημιουργία αξιόπιστου συστήματος για την **καταγγελία φαινομένων απάτης**.
- ▶ **Συμβουλευτική υποστήριξη** σε ελληνικούς φορείς μέσω εργαλειοθήκης για την εισαγωγή ενταξιακών δράσεων σε ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα.